

مسعود
تهرانی فرجاد

تابستان بهاری

پیرامون ما و کودک به وجود می‌آیند. از این رو فصل تابستان زمانی مناسب برای بروز فرصت‌های متنوع است. لازمهٔ ایجاد این فرصت‌ها هوشمندی و دقت در انتخاب محیط است. البته منظور از محیط فقط طبیعت نیست، هر چند که غنی‌ترین و مفیدترین محیط برای یاددهی و یادگیری ما و کودک طبیعت است. اما ابتکار عمل و خلاقیت مربی توانمند به گونه‌ای است که علاوه بر بهره‌مندی از طبیعت، می‌کوشد از محیط‌های محدود به فضای خانه و کودکستان نیز برای ایجاد موقعیت‌ها و فرصت‌های تربیت کودک استفاده کند.

یک باغچهٔ کوچک، وسایل و ابزارهای سادهٔ کار با شن و ماسه، مراقبت از گل و گیاه، حضور در پارک و فضای سبز دسترس و مناسب برای حضور کودک و ... هر کدام می‌توانند عامل مهمی در کسب تجربهٔ اولیه برای کودکان ما باشند.

همان‌طور که در مطلع این شماره از مجله مشاهده می‌کنید، پیامبر عظیم‌الشأنمان، **حضرت محمد(ص)**، ارتباط کودک با طبیعت پیرامون و خاک‌بازی در محیط سالم و بهداشتی را به بهار و تفریحگاه کودک تشبیه کرده‌اند.

این سخن حکیمانه در کنار دیگر رهنمودهای نورانی منسوب به ایشان، از جمله اینکه کودکان را در هفت سال اول آزاد بگذاریم تا بازی کنند، مؤید این نگرش تربیتی در سیرهٔ ایشان و پیشوایان معصوم(علیهم‌السلام) است.

بر این مبنا شناسایی و غنی‌سازی محیط پیرامون کودک با هدف ارتباط آزادانهٔ وی با عناصر در طبیعت بسیار حائز اهمیت است. لذا برنامه‌ریزی و اقدام برای غنی‌سازی روزها، ساعت‌ها و لحظه‌های فصل تابستان برای تربیت و یادگیری کودکان ضروری

فصل تابستان امسال فرصتی شد تا پس از وقفه‌ای طولانی، باز هم در گرماگرم تابستان خدمت شما مخاطبان گرامی باشیم. تابستان امسال برای نشریه‌مان همچون بهاری است که پویایی و استمرار را نوید می‌دهد. ضمن تبریک به علاقه‌مندان حوزهٔ تعلیم و تربیت کودک و قدردانی از اهتمام مسئولان و کارشناسان در انتشار نشریهٔ «رشد آموزش پیش‌دستانی» در فصل تابستان، امیدواریم این استمرار زمینه‌ساز ارتباط بیشتر با شما خوبان و ارتقای کیفیت عرصهٔ تربیت و تعامل با کودکان باشد.

اما اصل سخن اینکه یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های مربی دلسوز و توانمند این است که به جای انتقال اطلاعات و دانش به کودکان، درصدد ایجاد فرصت برای کنجکاوی و پرسشگری آنان برآید. فصل تابستان در اغلب اقلیم‌های ایران فرصت مناسبی است تا کودکان را با طبیعت پیرامونشان مواجه و مأنوس کنیم. ضمناً این سخن حکیمانه و مشهور در خصوص فصل تابستان را از زبان فعالان عرصهٔ تعلیم و تربیت زیاد شنیده‌ایم که: «مدرسه تعطیل می‌شود، ولی تربیت تعطیل نمی‌شود.»

بله! تربیت به کلاس و میز و نیمکت محدود نیست. تابستان فرصت مغتنمی است تا با کودکانمان در ساعات طولانی روز بتوانیم موقعیت‌هایی را برای یاددهی و یادگیری فراهم آوریم و باور کنیم که در تعامل با کودک، ما هم می‌آموزیم. لذا در مواجهه با کودک آنچه اتفاق می‌افتد، یاددهی و یادگیری توأمان و یک تبادل و معاملهٔ دوطرفه بین مربی و متربی است.

فرصت‌ها و موقعیت‌هایی که بین ما و کودکانمان شکل می‌گیرند، آن‌دسته از اقدامات و فعالیت‌هایی هستند که لزوماً از پیش تعیین شده نیستند، بلکه در فرایند ارتباط و اتفاقات

جدید طراحی شده است. گردش آموزشی - تربیتی معلمان را قادر می‌سازد یادگیری کودکان را از داخل کلاس به جامعه بزرگ‌تر (بیرون از کلاس) گسترش دهند. این نوع گردش‌ها برای کودکان مانند آزمایشگاهی است که یادگیری در آن از طریق فعالیت‌های جدید در محیط‌های غنی شکل می‌گیرد.

برخی معیارهای مهم آن عبارت‌اند از:

- متمم و مکمل برنامه و فعالیت‌های کلاسی باشد.
- زمینه‌های طرح سؤال و توسعه بحث و گفت‌وگو در کلاس را فراهم آورد.
- به پرورش درک معنوی و حس دینی کودک (آشنایی با طبیعت به عنوان نعمت‌های خدا) کمک کند.
- فعالیت‌های ذوقی و گرایش به هنر را پرورش دهد.
- به پرورش مهارت جمع‌آوری اطلاعات و شواهد و مدارک منجر شود.
- موجب علاقه به دستاوردهای تمدن اسلامی و ایرانی شود.
- مهارت‌های کارگروهی و روابط اجتماعی را تقویت کند.

سخن آخر

با بهره‌مندی از تجربه‌های مربیان موفق و دستیابی به منابع معتبر علمی و تربیتی، به کیفیت برنامه و فعالیت‌هایمان در تعامل با نوآموزان عزیز بیفزاییم و تابستانی بهاری را همچون طراوت و شادابی بهار برای کودکانمان بیافرینیم.

منبع

راهنمای برنامه و فعالیت آموزشی و پرورشی دوره پیش‌دبستانی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، ۱۳۸۷.

است. گردش‌های تربیتی - آموزشی از مهم‌ترین و جذاب‌ترین فعالیت‌هایی هستند که با برنامه‌ریزی و رعایت استانداردها، می‌توانند در ایجاد موقعیت‌ها و فرصت‌های یاددهی و یادگیری برای کودکان پیش‌دبستانی مؤثر باشند.

حضور کودکان در مکان‌ها و فضاهای مناسب سن ایشان، اعم از پارک، موزه، کتابخانه، مکان‌های مذهبی و ... بسیار خاطره‌انگیز و مؤثر است. البته رعایت استانداردهای لازم در برگزاری گردش اردوهای تربیتی و تفریحی، با میزان اثربخشی و کیفیت این دسته از فعالیت‌ها دارای رابطه معناداری است. در ادامه چند ویژگی مهم در برگزاری گردش تربیتی - آموزشی و اردو را با هم مرور می‌کنیم:

گردش آموزشی - تربیتی فعالیت‌هایی است که برای درگیر ساختن کودکان با تجربه‌های یادگیری نوآورانه و مشارکتی، در محیطی